

Ezt a Takarékpénztárt Sándor János belügyminiszter 1891-ben alapította. Itt segédkönyvelői állást kaptam havi 80 Korona fizetéssel és nyereségi jutalékkal.

1904-ben besoroztak a kolozsvári 51-es császári és királyi gyalogezredhez, amelynek három hadosztálya Bécsben szolgált. Bécsben a Mariahilferstassei kaszárnyába vonultam be. A gyakorlati kiképzés után iskolába kerültem. Németül tudván a vizsgán mindentől jó eredményt értem el és jeles bizonyítványt kaptam. 1906-ban Ferencz József császár és király felsége nevében jeles bizonyítványt állítottak ki nekem.

Leszerelés után hazakerültem Tordára a Bankhoz, ahol főkönyvelőnek neveztek ki. 1908-ban ez eddigi állásomból előléptetve a bank vezetésével bíztak meg cégjegyző titkári címmel. Ebben a minőségemben fejlesztettem a bankot.

Az önéletírás itt megszakad. A jelzett dokumentumok — levelek, iratok meglétéről, hollétéről semmi hírnünk. Csak remélni tudjuk, hogy az Amberboj leszármazottak valamelyikénél még megvannak.

Szerk.

* * *

Archívumunkból

Girokuti Erdélyi Naptára 1859-dik közönséges évre

Iparkamara Torda: Welits György, Wolf Gábor gyógyszerész. Biluska Gergely, Meggyesi Antal, Lászlóffy János, Pátrubán Gergely szövet áru. Csiki Imre, özv. Székely és Fekete, Tauffer Ferencz fűszer áru. **Amberboj József**, Biluska Jákob, Csiki örök. és társa, Hátskuj Ferencz, Harmath Kristóf, Karácsoni Simon, Karingetz Tódor, Osztian Kristóf, Pál János, Piansz Antal, Velics György, Virág Tamás, Harmath és Szentpéteri vegyes áru.

* * *

Petrás Mária Csángó Madonnái a Magyarok Házában

Petrás Mária unikális, egyedi, senkihez nem hasonlítható, nem mérhető. Ritka tünemény: egyediségében képes egyetemes maradni. Olyan műveket alkot, melyeket minden magyar templomban - határon innen és túl boldogan látnék - mondta Jankovics Marcell művészettörténész 2004. január 18-án Budapesten, a Magyarok Házában.

Petrás Mária csángó népdalénekes és kerámiaművész kiállításának megnyitóján Jankovics rámutatott: - A művész meglepetést okozott számára, mert immár - kis plasztikái mellett - monumentális szoborméretben is gondolkodik. A kiállításon ugyanis láthatók nagy Madonna szobrai is. Mint mondta, megérhetjük: Magyarországon remélhetőleg előbb-utóbb Petrás szobor áll majd, nem csak egyházi falakon belül, hanem kívül is. A művészettörténész hangsúlyozta: - Nagy dolog, ha valaki az egyéniségét megőrizve alkot egyetemes értékűt, melynek letagadhatatlan a hiteles forrása. Véleménye szerint a művésznő jelentős szerepet játszik nem csak a magyar nemzeti érzés, hanem a magyar vallásos művészet szempontjából is. A magyar plasztika művészetben nincs ma olyan alkotó, aki remekművein keresztül annyi érzelmet nyújtana, mint Petrás Mária - jelentette ki Jankovics Marcell.

A nagyszerű kiállítás megnyitója után megkérdeztük a csángó kerámiaművészt, honnan meríti az ihletet, hisz alkotásainak jelentős része Szűz Máriáról, a Szent Családról és Jézus Krisztusról szól. A művésznő elmondta: - Az ihlet gyermekkorából való, mely felnevelte, és felkészítette erre a világra „Csángó föld csodálatos. Mindennap Istennel kezdődött és vele végződött. Az ember Mária harangszóra ébredett, és imádkozott. A hívő ember napjára, életére az imádság ráteszi a 'pecsétjét.' A domborműveimen látható Szűzanyát szentként tisztetem. Mária körül mindig megjelennek más alakok is, nem csak Erzsébet, hanem a csángó lányok és asszonyok. Munkáimban kapcsolatot teremtek közöttük." Petrás Mária elmondta: Csángó földön ma is nagy tisztelet övezi Szűz Máriát. A legtöbb idős asszony példaképp tekint a Magyarok Nagyasszonyára. Szeretete csodákra képes. „Szinte mindent jelent Szűz Mária. Néhány alkotásomban Magyarok Nagyasszonyaként látható, szent koronával a fején. Van, akik azt gondolják, ez már a múlté, és kinevetnek, de engem ez nem érdekel. Személyiségét csodálatos témának találok " - vallja Petrás Mária.

A kerámiaművész életéről elmondta: Diószénben, Moldvában született. 1990-ben került Magyarországra. Életének változásait stációknak tartja. Mint mondta: Addig alkot, míg a jó Isten erőt ad hozzá. Monumentális alkotásai közül majdnem tíz évvel ezelőtt készítette az első nagy munkáját, a három és fél méter magas szobrot, mely a Dévai ferences kolostor belső udvarán, Bőjte Csaba atyáéknál látható. „Sokan nem tudják, hogy az én munkám, mert beleilleszkedik a környezetbe. Krisztus a keresztfán - címet viseli. Az emberek megszokták, szinte észre sem veszik, mert, azt hiszik, ott áll a világ kezdete óta. Máriát azért szeretem, mert az egész világot benne látom. Jézus pedig a túlvilágot jelenti számomra. Nem győzöm csodálni őket. Minden kultúrát tisztelve, azokat is, ahol Jézus nem jelenik meg, de örülök, hogy a csángó kultúra képviselője lehetek. Római katolikus vagyok, az ősrégi magyar csángó művészetből inspirálódok” - nyilatkozta lapunknak a művésznő.

Petrás Mária népdalénekes, kerámiaművész a Bakó megyei Diószénben született 1957-ben. A csángó közösség ősrégi kultúrájából 1990-ben jött először Magyarországra egy csángó küldöttség tagjaként, Domokos Pál Péter születésnapjára. 1991 szeptemberében már a Magyar Iparművészeti Egyetem hallgatója, 1995-ben jelesen diplomázott. 1997-ben első alkalommal mutatkozott be önálló kiállításával, melyet több, mint száz követett a fővárosban és szerte az országban, továbbá Olaszországban, Franciaországban, és Kanadában. 1990 óta aktívan vesz részt a csángó ügyeket szolgáló anyaországi és határon túli szervezetek munkájában.

(Petrás Mária kiállítása február 1-ig látható Budapesten, a Magyarok Házában.)

Frigyesy Ágnes

* * *

Köllő Katalin - Kolozsvár

A gyümölcsstermesztés szerelmese

I. rész

Nézegetem a budapesti Szent István Egyetem Rubinoklevelét, 2002. szeptember 10-i keltezéssel, és valahogy nem tudom elhinni, hogy szemben ülök annak tulajdonosával, szellemesen és vidáman beszélgetünk a lakásán ezen a gyönyörű, napsugaras, késő őszi napon, pedig nemsokára egy százada annak, hogy világra jött Nagyenyeden. Az ágya melletti polcon ott díszleg három zöldes-sárga színű laskatök (laikus fejemmel dísztöknek ítélném, de kiderül, hogy igenis fogyasztható), a szekrény tetején vidáman pirosnak az almák, ahova csak nézek a szobában, könyvek, kertészeti folyóiratok, a falakon pedig számtalan trófea. „Díszoklevél Veress István okleveles kertészmérnöknek, aki a Magyar Királyi Kertészeti Tanintézetben 1932. év június hó 25. napján 70 éve szerzett oklevele alapján közmegebecsülésre méltóan teljesítette hivatását, elismerésül ezt a RUBINOKLEVELET adja ki a Szent István Egyetem. Kelt Budapesten, 2002. év szeptember hó 16-án.” Ez csupán a legutóbbi kitüntetés, amelyet Pista bácsi magáénak tudhat. Ezenkívül birtokosa a budapesti kertészeti egyetem arany, gyémánt és vasdiplomájának, valamint a hatvanas években szerzett munkaéremrend harmadik fokozata kitüntetésnek, amelyet az akkori Kolozs tartományi mezőgazdasági bizottság bocsátott ki a kackói termelészövetkezethél kifejtett tevékenységéért. Csak halkán jegyzem meg, nincs tudomásom arról, hogy a kolozsvári Agrártudományi Egyetem honorálta volna szakoktatási tevékenységét. Veress Pista bácsi ma tölti be 95. életévét. Személyesen bizonyíthatom: humora és szellemi frissessége töretlen. A vele készített beszélgetést részletekben közöljük, és őszintén remélem, hogy önök is nagy szeretettel olvassák majd. Isten éltesse egészségben, kedves Pista bácsi!

- Miért választotta ezt a szakmát, Pista bácsi?

- Azért, mert gyerekkoromban beleszerettem a gyümölcsstermesztésbe. Édesapám, jóllehet nem volt szakember, a nagyenyedi gyümölcsészeti együletnek volt a gondnoka. Én tehát ebben a nagy kertben nőttem fel, és szenvedélyesen beleszerettem ebbe a mesterségbe.

- Nagyenyeden tetszett születni?

- Igen, 1909-ben, november 5-én.

- Nagyenyedről hova vezetett az út?

- A budapesti kertészeti tanintézetbe. Ide iratkoztam be 1928-ban, és itt végeztem 1932-ben. Ezután több mint nyolc hónapon át Németországban dolgoztam gyakornokként. Először egy kísérleti állomásnál, nevezetesen a sangerhauseni Rosariumban, azután pedig Berlin mellett, a híres Spath Faiskolában. Miután hazajöttem, az Ambrozi-Fischer Faiskolában kaptam állást, a díszfaiskola egyik részlegének a vezetője-